

Dr. Szeder Sarolt (ORCID: 0009-0006-3108-5088)

ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék

Témavezető: Dr. Szeibert Orsolya Ágnes egyetemi tanár

DOI: <https://doi.org/10.55052/themis.2026.1.135>

A felügyelt kapcsolattartás intézménye a joggyakorlat tükrében

A polgári bíróságok gyakorlata 2020 és 2025 között

(The institution of supervised contact in light of legal practice

Civil court decisions between 2020 and 2025)

„[A] gyermekek kedvtelenül indultak a kapcsolattartásra, a felperes [édesapa] autójában [a tízéves gyermeke] Zs. elővett egy festéktubust és a festéket a szélvédőre, a kormányra, a műszerfalra, az ülésre, a felperes ruhájára és arcára spriccelte. A felperes félreállt, gyermekét kérdőre vonta, Zs. kezében a mobiltelefonját felvétel üzemmódban tartva kiabált, hogy a felperes megijesztette, ne kiabáljon vele. [Más alkalommal] Zs. egy félliteres üdítő felét a felperesre, valamint a felperes autójára fröcskölte, a szélvédőre, a műszerfalra. [A] felperes kiszállt az autóból, Zs. pedig azt kiabálta, hogy »segítség, elrabolt minket«. A kiabáláshoz [az akkor nyolcéves testvére] B. is csatlakozott.”¹

Absztrakt

A gyermek elsősorban különélő szülőjével való személyes és közvetlen kapcsolattartásához való joga kiemelkedően fontos gyermeki jog, mind a nemzetközi,² mind a hatályos magyar szabályozásban, mely csak kivételesen és kizárólag a gyermek érdekében korlátozható. A felügyelt kapcsolattartás jogintézménye e jogkorlátozás egyik, a jogszabályok által azonban csak keretjelleggel meghatározott feltételekkel alkalmazott

¹ Kúria Pfv.20.785/2023/8., Indokolás [12].

² Így elsősorban az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében elfogadott Gyermekjogi Egyezmény 9. cikk (3) bekezdése által deklaráltan, mely egyezményt Magyarországon kihirdette: 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.

lehetősége, ami számos, kevésbé tárgyalt dogmatikai és gyakorlati, továbbá – különösen a kapcsolattartás korlátozása egyéb lehetséges formáit tekintve – elhatárolási kérdést is felvet. Jelen dolgozatban – nem minden előzmény nélkül – e kérdéseket a releváns polgári bírósági joggyakorlat egy szeletének feldolgozása, elemzése alapján kíséreltem meg megvilágítani az azokról való további gondolkodás érdekében, reményében.

Kulcsszavak: felügyelt kapcsolattartás, felróhatóság, fokozatosság elve, gyermekjogok, gyermek legfőbb érdeke, kapcsolattartáshoz való jog, kapcsolattartás korlátozása, rövid és hosszú távú gyermeki érdekek

Abstract

A child's right to maintain personal and direct contact with the parent with whom the child does not live is a fundamental right under both international law and current Hungarian legislation, and may be restricted only in exceptional cases and solely in the child's best interests. The legal institution of supervised contact is one such possibility for restricting this right, applicable only under conditions defined by law in a general framework, which raises numerous, rarely discussed doctrinal and practical issues, as well as questions of demarcation – particularly in relation to other possible forms of contact restriction. In this paper, I have attempted to address these questions – not without precedent – by examining and analysing a selection of relevant civil court case law, primarily with the aim and hope of shedding further light on them.

Keywords: supervised contact, culpability, the principle of gradualism, children's rights, best interests of the child, right to contact, restriction of contact, short- and long-term interests of the child

I. Mintavétel és módszertani megfontolások

Jelen dolgozatban rövid, hatéves időszak polgári bírósági joggyakorlata alapján kíséreltem meg közelebbről szemügyre venni a felügyelt kapcsolattartás jogintézményét,³ alkalmazhatósága feltételeit, kereteit a polgári bíróságok – különösen pedig a Kúria – megítélése szerint, egyúttal

³ *A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: Gyer.) 27. § (4a) bekezdése szerint: „A felügyelt kapcsolattartás elrendelésével a gyámhivatal arra törekszik, hogy a gyermek számára *biztonságos körülmények között* segítse elő a kapcsolattartásra jogosulttal a *családi kapcsolat felépítését* vagy *helyreállítását*.” (kiemelés tőlem).

mindezt bizonyos körben óhatatlanul össze is vetve egy korábbi, a kérdést a közigazgatási bíróságok (és azokon keresztül a gyámhivatalok) döntéseinek hasonló jellegű és igényű feldolgozása eredményeként született munkám tapasztalataival, így mindenekelőtt a felügyelet elrendelése tipikusan, illetve visszatérően előforduló *indokaiként* akkor – a vonatkozó minta alapján – *kialakított kategóriákkal*.⁴ A jelen dolgozat tehát egyfelől nem előzmények nélküli és így egyúttal arra is alkalom, hogy a korábban (egy más jellegű és szintén korlátos minta alapján) általam felállított kategóriák mintegy ismét megméréssenek, másfelől és főleg azonban az előzménykutatástól hangsúlyozottan független, *önálló munka* kíván lenni, mely mind a tárgyalt kérdéseit (és következtetéseit), mind a módszertanát illetően szükségszerűen el is kellett, hogy szakadjon az említett „előzménykutatástól”.

A *mintavételhez* – ez alkalommal is – az egyik hazai *online* jogtárszolgáltató⁵ adatbázisát használtam, melynek önálló döntvénykeresőjében a „polgári és gazdasági jog”–„családjogi ügyek”, azon belül pedig a „szülői felügyelet, kapcsolattartás” pertárgyakra, míg a keresett szavak között a „felügyelt kapcsolattartás”-ra, majd a kiválasztott év(ek)re („lajstromozás éve”) szűrve jött létre az a – jelentős túlzással – „*big data*”,⁶ ami ekként 2020-ban 9, 2021-ben 11, 2022-ben 12, 2023-ban 9, 2024-ben 12, 2025-ben pedig 5 – összesen tehát 58 – találatot adott ki. Ez a nyers találatszám azonban az egyenkénti tartalmi vizsgálat nyomán folyamatosan csökkent aszerint, hogy ezek közül – a formális (digitális) keresési technika adta találatokon túl –, mely döntések tudnak valóban érdemben (és feldolgozható módon) hozzáadni a témához. A tartalmi szempontú korpusztisztítást követően így 2020-ból és 2021-ből összesen 3–3, 2022-ből 2, 2023-ból 1, 2024-ből 4, 2025-ből pedig 1 – tehát mindösszesen 14 – döntés volt benntartható a mintában, melyek a dolgozathoz mellékelt táblázatban dolgoztam fel. A 14 döntésből 12 eljutott egészen a Kúriáig, ezek mindegyike egyúttal

⁴ Az említett joggyakorlatelemzés eredményének rövid összefoglalója ugyanezen lap hasábjain jelent meg, l. Szeder Sarolt: *A felügyelt kapcsolattartás intézménye a joggyakorlat tükrében. Gyámhivatali határozatok közigazgatási »felülbírálata«* 2020 és 2024 között. *Themis* 2025. december, 206–231.

<https://www.ajk.elte.hu/dstore/document/281246/SzederS.pdf> DOI:

<https://doi.org/10.55052/themis.2025.2.206>. Az említett kategóriákra alább, említés szintjén még visszatérek.

⁵ Wolters Kluwer Jogtár®.

⁶ A *big data* (nagy adat/sok adat) kifejezés jelen dolgozatban mennyiségi értelemben (ti. a minta számosságát tekintve) aligha áll meg, azonban itt azon további jelentésére, arra a narratívára is célok általa, mely szerint a jogi szövegek mint adatok (elsősorban gépi) elemzéssel (és persze kellő számosság mellett) bizonyos hasznos összefüggéseket, visszatérő motívumokat (mintázatokat), ill. kérdésfeltevéseket és következtetéseket ígérnek, érdemes tehát adatok módjára közelebbről is szemügyre venni és egységes módszertannal feldolgozni azokat. Vö. Zódi Zsolt: A jogi szövegek mint big data. In: Jakab András – Sebők Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan alkalmazási területek* (Budapest: Osiris 2020) 93.

precedensértékű határozat is, míg egy törvényszéki, egy pedig „csak” járásbírói ítélet, mégis, ez utóbbiakat is kellő jelentőségűnek ítélt meg ahhoz, hogy a mintában tartsam őket, annak ellenére is, hogy nem mérettettek meg a legfőbb bírói fórum előtt.

Előzőleg a közigazgatási joggyakorlatelemzés egyik legfőbb célja – mint arra már utaltam – még az volt, hogy – legalábbis az adott mintában – feltárjam és néhány átfogó kategória mentén csoportosítsam a felügyelet indokait.⁷ A jelen tanulmányban hivatkozott polgári döntések feldolgozásakor azonban – amellet, hogy a *felügyelt típusú korlátozás oka* továbbra is az egyik fontos, kinyerendő „adat” maradt, méghozzá elsősorban a *korábban felállított kategóriák mentén* (ami által e kvázi „kontrollminta” valamelyest alkalmat adott az említett osztályozás alkalmazhatóságának újabb megmérettetésére is) – számos olyan újabb, és ezen átcserélt, polgári jogi szemüveglencsén keresztül szemlélve jelentősebbnek mutakozó szempont tűnt fel, mely önálló kiemelést érdemelt a mellékelt táblázat, illetve az elkövetkező önálló alcímek szintjén is. Ezen szempontok határozták meg aztán egyrészt a minta feldolgozására kialakított tábla szerkezetét, kategóriáit – mely eredetileg sokkal jobban épített volna a közigazgatási döntések feldolgozása során kialakított „módszertanra” –, és persze általában is a dolgozat mondanivalóját, mely utóbbi – már csak a minta nagysága okán is – kifejezetten egy *kvalitatív* jellegű, szűkebb látletet kíván lenni, a mellékletét képező adattábla pedig így végül pusztán egyfajta áttekintő, kvázi „adatrögzítő” szerepet tölt be, és csak minimális „mérési célzatú” jelentőséggel bír. A végeredmény ezek alapján egy talán kevésbé koherens, helyette a minta diktálta különböző szempontokat, következtetéseket egymás után felvonultató, gondolati struktúrájában lazábbra szőtt, míg válaszok helyett, inkább a téma „evidens” kérdéseit további rejtettebb, árnyaltabb felvetésekkel (kutatási irányokkal) szaporító tanulmány lett.

⁷ A hivatkozott vonatkozó tanulmányban – egy szintén jól körülhatárolható, ötéves időszak közigazgatási és ezen keresztül gyámhivatali joggyakorlata tartalomelemzése alapján – 12 olyan kategóriát állítottam fel, illetve definiáltam, melyek – legalábbis a konkrét, adott minta tekintetében – a felügyelt kapcsolattartás indokaiként körvonalazódtak. Mélyebb kifejtésük, magyarázatuk nélkül, pusztán a felsorolás szintjén ezek a következők voltak: 1. kapcsolat hiánya, 2. konfliktus, 3. befolyásolás, 4. ellenállás–elutasítás, 5. visszaélés a kapcsolattartáshoz való joggal, 6. kapcsolattartással összefüggő problémák, 7. erőszak, 8. jogellenes elvitel, 9. testi-lelki biztonság, 10. (nagy)szülői kompetenciák, 11. egyezség, 12. életkor. L. Szeder (4. l.) 211–2015.

II. A felügyelt kapcsolattartás a polgári bíróságok joggyakorlata tükrében – a jogszabályi keret és az általa szabott lehetőségek

A mintában szereplő döntések legtöbbször szülői felügyelet rendezése, megváltoztatása, két esetben pedig házasság felbontása (és járulékai) iránti per keretében tárgyalta a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartása kérdéseit. Kisebbségük kifejezetten a kapcsolattartás rendezése, vagy a korábban már szabályozott kapcsolattartási rend megváltoztatása céljával folyt, figyelemmel a hatályos polgári törvénykönyv vonatkozó „változatos” – kvázi hatásköri – és a polgári perrendtartás perindítási szabályaira.⁸ A polgári bíróságok előtt tehát a kapcsolattartás *járulékos* és *önálló* kérdés is lehet, ez utóbbi körben különösen a második (önálló) pertípus, a *kapcsolattartás megváltoztatása* vet fel nehézségeket, ti. a jogalap tekintetében. A praxis a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti perindítás meglehetősen szigorú feltételét követeli meg. Lényegében analógia útján (megegyezés hiányában) kizárólag akkor bírálja el az ilyen kereseti kérelmeket, ha azok a *körülmények*, amelyekben a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapult, utóbb *lényegesen módosultak*, és ennek következtében a megváltoztatás a gyermek érdekében áll.⁹

Túl a „hatásköri” kereteken, de még mindig az általánosság szintjén, gyakorlatilag minden döntés kiemeli, hogy a bíróság a kapcsolattartásról – egyezség hiányában – szabadon dönt. Ennek során nincs kötve a szülők kérelmeihez, maga alakítja ki a jogszerű és a gyermek objektív érdekeinek szerinte megfelelő kapcsolattartási rendet, mely utóbbi körben nem a szülők (szubjektív) érdekértelmezésének van szerepe.¹⁰

⁸ *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény* (a továbbiakban: Ptk.) 4:181. § (1) bekezdése szerint: „A kapcsolattartásról a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a szülők egyezsége köthetnek; egyezségük hiányában a kapcsolattartásról – kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból – a bíróság dönt.” Az indítható perfajtákat, illetve az összekapcsolható kereseteket a *polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény* (a továbbiakban: Pp.) 455. § (1) bekezdése és 472. §-a, illetve a legtöbb ügyben még a korábbi eljárási kódex, a *polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* (a továbbiakban: régi Pp.) vonatkozó rendelkezései szabályozták.

⁹ A megváltoztatás e szigorú feltételei ezért sokkal nagyobb kezdeti körültekintést, átgondoltságot igényelnek részben a felektől (és a jogi képviselőktől), de a – véleményem szerint a kapcsolattartási rendért előbbiek hiányában annál inkább bizonyos fokú felelősséggel is tartozó – bíróságoktól is, mert könnyen lehet, hogy utóbb – anélkül, hogy az jogi értelemben a körülmények lényeges módosulásának minősülne – olyan helyzet áll elő, hogy nem működik a kapcsolattartás, azonban a felek előtt elzárul a bírósági út (és a szabályozás okán bizonyos esetekben a gyámhatósági is). Vö. Ptk. 4:170. § (1) bek., Pp. 472. § (3) bek., továbbá Ptk. 4:181. § (4) bek., miszerint: „Ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság döntött, a kapcsolattartás megváltoztatását is a bíróságtól lehet kérni.”

¹⁰ Vö. Ptk. 4:181.§ (2) bekezdését az ennek során mérlegelendő körülményekről. [A gyámhivatali (közigazgatási hatósági) eljárásban a „kérelemhez kötöttség elvét”, illetve az „ügyféli rendelkezési jogot” közelebbről lényegében ugyancsak a gyermek legfőbb érdeke töri át, mint amit a hatóság köteles feltárni és garantálni.

Vagyis – a jogi keretek között – teljes elvileg a *diszkréció*, és noha a kódex rögzíti a kapcsolattartási formákat (folyamatos, időszakos, felügyelt)¹¹, és bizonyos további feltételeket – így különösen és kiemelten a kapcsolattartáshoz való jog korlátozhatósága feltételeit –, a bíróságok viszonylagos szabadságot kapnak és rugalmasan (olykor már-már talán meglepően is „kreatívan”) rendezhetik a szülő-gyermek kapcsolattartást – a fokozatosság elve mentén pedig – akár hosszú évekre előre is. Az említett rugalmasságra jelen szűk minta is bőven szolgáltatott példákat, melyek nem mindegyike állta ki azonban a kúriai felülvizsgálatot, ezek közül alább néhányat szintén felvetek.

III. A minta feldolgozásának szempontjai általában – a kutatás „felülnézeti képe”

Jelen részkutatásban a döntések feldolgozásakor – és ekként táblázatban is megjelenítve aztán – egyrészt kifejezetten (és ismét) szempont volt számomra, hogy talállok-e adatot arra, érintve volt-e az adott ügyben a család valamilyen gyermekvédelmi, azaz *gyámhatósági intézkedéssel* (védelembe vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel). Beleértve azt is, ha akár valamely hatósági intézkedés mellett (pl. ideiglenes hatályú elhelyezés vagy nevelésbe vétel, amikor is hivatalból rendezni kell), akár önálló eljárás eredményeként a *kapcsolattartást már a gyámhivatal is felügyelt módon rendezte*. Továbbá feltüntettem a kapcsolattartás végrehajtása iránti esetleges gyámhatósági eljárásokra,¹² és bíróság által elrendelt megelőző távoltartásra vonatkozó adatokat is. Másrészt a táblázatban (ez alkalommal) önálló oszlopokat szántam az esetleges *rendőrségi*, illetve *büntetőeljárásoknak* is, feltüntetve a cselekmények minősítését (pl. kiskorú veszélyeztetése) és azt is, hogy túljutott-e egyáltalán az eljárás a nyomozati szakon, azaz történt-e vádemelés, indult-e büntetőeljárás és született-e abban ítélet is.¹³ Mint azt általában már említettem, ezeket az adatokat sem volt célom kifejezetten mérni, számszerűsíteni – ilyen kisszámú mintánál ennek nem is lenne értelme –, sem hosszabban elidőzni rajtuk, pusztán

¹¹ Ptk. 4:181. § (3) bek.

¹² Ez a hatáskör időközben átkerült a bíróságokhoz (bírósági nemperes eljárás keretében gyakorolva azt).

¹³ Fontos azonban azt hozzátenni, hogy a bírósági ítéletek indokolásaiból – lévén azok nyilvánvalóan nem „feldolgozhatóság”, hanem más, így alapvetően jogszerűségi szempontoknak kell hogy megfeleljenek – nem minden esetben nyerhetők ki maradéktalanul a megcélzott információk, adatok. Még a kúriai ítéletek mögötti, (változóan) hozzáférhető I. és II. fokú döntések ismeretében sem feltétlenül megállapíthatóak, illetve – a bonyolult eljárások okán – a táblázatba foglalásuk is általában csak korlátozottan lehetséges. A mellékelt tábla már csak ennél fogva is hangsúlyozottan nem kíván más lenni, mint pusztán áttekintés.

arra szolgálnak (ami első ránézésre is jól látszik belőlük), hogy demonstrálják – tulajdonképpen az „emberi oldalt”, a „családi hátteret”. Vagyis azt, hogy e családjogi ügyek, perek mellett milyen súlyos egyéb eljárások is futnak gyakran párhuzamosan, illetve milyen komoly vádak fogalmazódnak meg a szülők részéről egymással szemben. Azt jelzik, milyen mély is olykor a konfliktus, melyek aztán sok esetben még a rendőrségi eljáráson sem jutnak túl. Utóbbi kapcsán nagyon óvakodnék bármiféle határozott következtetést levonni, hiszen valamely eljárásmegszüntetésnek is számos, és ezekben az eljárásokban a bizonyíthatóság nehézségeivel különösen is összefüggő oka lehet. Természetesen minden esetben kötelesség még a legkisebb gyanúnak is utánajárni, de a döntéseket olvasva, sajnos meg kell jegyezni, hogy előfordulnak azért ezek között olyan „hirtelen”, meggondolatlan és olykor alaptalan vádak (kitalációk) mentén megtett jelzések, feljelentések, megindított eljárások is a szülők részéről, melyek inkább szólnak a kétségbeesésről. Vagy amelyektől a szülők a felügyelet iránti „harcban” elfoglalt pozíciójuk, kilátásaik megerősítését, vagy épp a másik szülő kapcsolattartáshoz való joga megvonását, korlátozását (felügyelet alá helyezését) remélik. Ennek azonban pusztító következményei lehetnek nemcsak a felnőtt szülőtársak további együttműködésére, de a szülő-gyermek kapcsolatra is.¹⁴ Arról nem is szólva, mivel járnak a gyermekek számára – mi mindennek teszik ki őket – és mit okoz(hat) mindez bennük rövidebb-hosszabb távon.¹⁵

A családjogi ügyek érzelmi „túlfűtöttségére” is figyelemmel, a Kúria egyrészt hangsúlyozza, hogy (főleg) ahol ilyen rossz a viszony a felek között, különösen nagy jelentősége van a *kapcsolattartás szabályozása pontosságának, végrehajthatóságának*, hiszen aligha lehet számítani a felek együttműködésére.¹⁶ Ezzel szemben a kapcsolattartás korlátozására, annak esetleges felügyelet alá helyezésére, kizárólag bizonyítottan felróható magatartások adnak alapot, tehát elsősorban jogerős büntetőítéletek (hacsak más nem indokolja azt a felróhatóságtól

¹⁴ Méghozzá nem kizárólag csak az egyik, de – esetleg bizonyos időeltolódással, évek múltán – akár mindkét szülő irányában.

¹⁵ Ezért még ha a válási szituáció, a „gyermekelhelyezés”, a család mint érzelmi, egyúttal mint gazdasági egység felbomlása okozta emocionális krízishelyzetben bizonyos „meggondolatlan” reakciókat emberileg meg lehet érteni, azt nagyon nehéz, amikor ezekben gyermekeket is felhasználják, további eljárásokba, különböző szakértői vizsgálatokba vonják be őket, illetve sokszor eközben teljesen összezavarodnak, elbizonytalanodnak a másik szülővel szemben, akár irreális félelem, illetve ellenállás formájában, ahogy azt a dolgozat elején szereplő idézet is rendkívül erősen példázza, és amit – még szakember segítségével is – igen nehéz aztán leépíteni, helyrehozni bennük.

¹⁶ „A felek kapcsolatának és a gyermek vállalásának rendhagyó jellegére, rossz viszonyára és ezzel összefüggő motivációira azért kell figyelemmel lenni, mert ezek a körülmények különösen indokolttá teszik a kapcsolattartás pontos, végrehajtható szabályozását.” Kúria Pfv.20.705/2020/10., Indokolás [45].

függetlenül).¹⁷ Minden más vád, gyanú bekerül ugyan valamilyen szinten a mérlegelendő tényezők közé, de nem mint tény, már csak azért sem, mert a polgári bíróság nem veheti át a nyomozóhatóságok, illetve a büntetőbíróságok szerepét, ezért egy-egy ilyen állítás, eljárás – utalva a szubjektív tényezőkkel összefüggésben alább írtakra – akár kétélű fegyver is lehet az említett eszközökhöz folyamodó szülő oldalán.¹⁸

Ami továbbá az általam – a felügyelet elrendelése lehetséges, illetve visszatérő indokaként – előzetesen felállított 12 kategóriát illeti,¹⁹ azok működtek a polgári döntések feldolgozása során is, képesek voltak lefedni a jelen mintában előforduló indokokat és (egyelőre) újabb kategória igénye sem merült fel (legfeljebb a meglévők bizonyos finomítása).

Végül pedig – összehasonlítva a közigazgatási joggyakorlattal (és mögötte a gyámhivatalok döntéseivel) –, mintha a polgári perbíróságok döntései a kapcsolattartás szabályozásának – a Ptk. adta szűkszavú keret ellenére is – sokkal *rugalmasabb, sokszínűbb* példáit szolgáltatnák annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló jogintézmények adta lehetőségeket leginkább az adott helyzetekre szabhassák.

IV. A minta feldolgozásának tapasztalatai – a kutatás „közelebbi képkockái”

1. A felügyelt kapcsolattartás mint korlátozás feltétele – felróhatóság, illetve többléttényállási elem

A jogszabály szerint „[a] gyámhatóság vagy – házassági vagy szülői felügyelet rendezése iránti perben – a bíróság a *felróható magatartást*

¹⁷ „A gyermek bántalmazása nem tolerálható, súlyosan sérti a gyermeknek a kiegyensúlyozott és harmonikus személyiségfejlődéshez fűződő alapvető érdekét és jogát. A jogerős ítélet meghozatalakor azonban az alperes elleni eljárás nem zárult le. A felróható magatartását megállapító büntető határozat hiányában önmagában a láttelel az alperes magatartásával ok-okozati összefüggés megállapítása nélkül nem alapozza meg az alapjog korlátozását.” Kúria Pfv.20.379/2021/4., Indokolás [37].

¹⁸ „A bíróság a felperes nevelési képességét súlyosan lerontó körülményként értékelte, hogy minden ténybeli alap nélkül a gyermekek számára azt sugallja, miszerint az alperesnél nincsenek megfelelően nevelve, ott veszélyben voltak, és az alperes szexuális zaklatásnak tette ki őket. [...] Az elsőfokú bíróság tévesen helyezte a döntés fókuszába az abúzus ténye vizsgálatát. A jelen perben ugyanis nem azt kellett megállapítani, hogy az alperes a gyermekek sérelmére elkövetett-e szexuális abúzust vagy sem, sőt erre hatásköre sincs, ez a nyomozóhatóságnak, a büntetőbíróságnak a feladata, hanem azt, hogy a megváltozott körülmények a gyermekek szülőikkel való kapcsolata, feljük fűződő bizalma, biztonságérzete, köztük a gyermekek abúzus megvalósulásával összefüggő gondolatai, meggyőződése mellett, melyik szülő felügyeleti jogokkal való feljogosítása a kedvezőbb a gyermekek fejlődésére.” Kúria Pfv. 20.877/2024/7., Indokolás [34] és [43].

¹⁹ L. 7. lj.

tanúsító szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy kapcsolattartási jogát a gyermek érdekében korlátozhatja vagy megvonhatja” (Ptk. 4:184. §). Bármiféle korlátozás felróhatóságot kíván meg tehát. A Ptk. a korlátozás lehetséges eseteit nem sorolja fel úgy, ahogy teszik ezt a gyermekvédelmi rendelkezések,²⁰ ám ennek kódexbeli explicit kimondatlansága ellenére is a polgári praxis is egyértelműen a *korlátozás* körébe sorolja a felügyelt formát, így bizonyos – alapvetően tehát felróhatóság alapú – „többletfeltételeket” támaszt az elrendelhetőségéhez.

A mintában vizsgált ítéletek másodfokú bírósági, illetve kúriai felülbírálata során tulajdonképpen e *felróhatósági* *teszt* eredménye alapján dönt el *elsősorban*, hogy jogszerűnek találtatott-e a kapcsolattartás korlátozása, azaz a szabad szülő-gyermek találkozások felügyelet alá helyezése. Sőt, nem egyszerűen a felróható, de – mint arra valamelyest már utaltam – csak a *bizonyítottan* felróható magatartások teremtenek ilyen jogalapot, ti. „[k]övetkezetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a gyermek alapjogát csak érdekében, a különélő szülő bizonyított felróható magatartása esetén (többlettényállás) lehet szűkíteni (Kúria Pfv.21.152/2020/7., Indokolás [45]).²¹

Korábban, a közigazgatási joggyakorlatelemzés alapján a vizsgált döntések tartalomelemzését követően a felügyelet indokaként azonosított kategóriák felállításakor is jól látszott, hogy vannak közöttük olyanok is, amikor a felróhatóság vagy egyáltalán nem, vagy csak meglehetősen áttételesen értelmezhető, mint például az ún. „*szülői kompetenciák*” hiánya, illetve elégtelen volta gyűjtőkategória. Ebbe akár olyan szociális, pszichoszociális körülmények, nehézségek (élethelyzetek) is beletartozhatnak – azaz én ide soroltam őket –, amelyek aligha felróhatóak az érintett szülőnek (pl. különböző pszichés megbetegedések, mentális betegségek)²², vagy az az objektívnek nevezhető kategória mint a gyermek (alacsony) *életkora* (esetleg mellé még valamilyen betegsége, fogyatékossága is).²³ Vélhetően a bírósági praxisnak is találkoznia kell *olyan esetekkel, ahol pusztán felróhatósági*

²⁰ Gyer. 31. § (3) bek. szerint: „A kapcsolattartási jog *korlátozása során* a gyámhivatal a kapcsolattartás már megállapított formájának, gyakoriságának vagy időtartamának megváltoztatásáról dönthet, valamint *felügyelt kapcsolattartást* rendelhet el.” (kiemelés tőlem).

²¹ Hasonlóan a drasztikusabb szűkítést jelentő megvonás kapcsán: „A gyermek érdekét veszélyeztető, felróható magatartás hiányában a különélő szülőtől az elvitel jogát is magában foglaló kapcsolattartás nem vonható meg” (BH2001. 125.).

²² „A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy kétséget kizáróan nem bizonyított az alperes felróható magatartása. Esetleges mentális betegsége körében legfeljebb a kivizsgálás, a kezelés elmaradása minősülhet felróhatónak azzal, hogy nem tesz meg mindent állapota feltárására.” Kúria Pfv. 20.080/2022/7., Indokolás [42].

²³ További érdekes kérdés lehet aztán e koordinátarendszerben a szülők egyezsége mint a felügyelet indoka.

alapú megközelítéssel aligha lenne elrendelhető a korlátozás, illetve a felügyelt forma, miközben – komplex céljára figyelemmel – az adott esetben ettől a jogintézménytől látszik leginkább biztosíthatónak a gyermek kapcsolattartással összefüggésben értelmezett legfőbb érdeke. Csakhogy a Ptk. idézett normaszövege – szemben a gyámhatóságok által alkalmazott gyermekvédelmi rendelkezésekkel – kizárólag a felróhatósági feltételt tartalmazza; mármint legalábbis a korlátozáshoz (és megvonáshoz), ha nem is kifejezetten a felügyelet alá helyezéshez.²⁴

Jelen minta egyik legfontosabb precedensértékű határozata ezért a Kúria Pfv.21.152/2020/7. számú döntése, mely az előbb kifejtettek realitását „ismeri el” a polgári bíróságok számára is. Eszerint „[k]ivételesen előfordulhat olyan helyzet, amikor a kapcsolattartásnál az elvitel nem a felróható magatartás miatt, hanem *egyéb okból* nem valósulhat meg: pl. a gyermek igen alacsony életkorú, esetleg beteg vagy egyéb módon korlátozott (ebben az esetben a jogosult általában a gondozó szülő lakásán tud kapcsolatot tartani), illetve a jogosult szülő *sajátos élethelyzete*. Az adott ügyben ilyen *kivételes körülmények* nem merültek fel, ezért az elvitel joga nem korlátozható. Összefoglalva: a *gyermek érdekséreleme, a különélő szülő felróható magatartása és egyéb, kivételes élethelyzet* hiányában az elvitel jogának korlátozása kizárt.” (Kúria Pfv.21.152/2020/7., Indokolás [46]–[47], kiemelés tőlem.) Noha az érvelés szó szerint – és némileg a Gyer. ihlethette megfogalmazásban – az elvitel megvalósulásának korlátozásáról (ill. kizártságáról) szól és nem általában a kapcsolattartási jogéről, illetve a felügyelt forma elrendeléséről, de eredményét tekintve ugyanott vagyunk, illetve lehetünk.

A mintából az látszik, hogy a bíróságok és különösen a Kúria, rendkívül komolyan, illetve szigorúan veszik az elvitel jogával járó és ebben az értelemben a legszabadabb szülő-gyermek kapcsolattartás

²⁴ Ezzel szemben a Gyer. 27. § (6) bekezdése szerint: „A *gyermek érdekét veszélyeztető körülmény* vagy *felróható magatartás* hiányában a kapcsolattartásra jogosulttól az *elvitel*, és – különösen, ha a kapcsolattartásra jogosult szülő szokásos tartózkodási helye külföldön van – a meghatározott időtartamú külföldre vitel *jogát is magában foglaló kapcsolattartás nem vonható meg.*” (kiemelés tőlem). Noha a Gyer. a hivatkozott szakaszában kizárólag a megvonásról – még hozzá az elvitel, azaz az elvitel jogával gyakorolt kapcsolattartási jog megvonásáról – szól, a „felróható magatartás” mellett annak újabb lehetséges indoka is megjelenik, a „*gyermek érdekét veszélyeztető körülmény*” szövegben. Ez nyilvánvalóan sok mindent takarhat, de akár olyan tény, körülményt is, amely – noha veszélyeztető, azonban – nem felróható. (Visszatérve egy gondolat erejéig a kapcsolattartás felügyelt típusú korlátozására, az valójában egyúttal az elvitellel gyakorolt kapcsolattartáshoz való jog „megvonását” – kiüresedését – is jelenti, hiszen felügyelt forma esetén fogalmilag és gyakorlatilag is kizárt az elvitel, és noha erre nézve is épp e kutatás szolgáltat majd ellenpéldát, ez azért általános megállapításként minden bizonnyal kijelenthető.) Jól látszik továbbá talán mindebből az is, hogy maga a szabályozás is rendkívül szövevényes, sokszor párhuzamos és párhuzamosságaiban eltéréseket is tartalmazó, ami nem könnyíti meg, sem az elméleti feldolgozást, sem az arra – különösen a nehezebb ügyekben – mankóként támaszkodni vágyó gyakorlati jogalkalmazás dolgát sem.

korlátozhatóságának a kivételességét, ti. hogy fennállnak-e annak (elsősorban természetesen felróhatósági alapú) feltételei.²⁵ A felügyelet elrendelhetősége körében e következetesen megkövetelt felróhatósági követelményt azonban mégis „áttörték” az *egyéb, kivételes élethelyzetek* elismerésével, noha utóbbiak (dogmatikai) helye mintha egyelőre még nem lenne teljesen tiszta: ti., hogy *inkább a felügyelt térfélre tartoznak-e, vagy az elvitel jogának bizonyos kontrollja elismertetését igénylik.*

2. A szülői felügyelet gyakorlásáról való döntés és a felügyelt kapcsolattartás összefüggései

Ahogy arra már utaltam, a mintában hivatkozott döntések döntő többsége a per tárgya szempontjából szülői felügyelettel összefüggő jogvita volt, mely gyakorlásának eldöntése ezekben az ügyekben kétségtelenül „el is vitte a fókusz” és amelyhez képest a kapcsolattartás „csak” mint „járulékos”, de azért hangsúlyos kérdés merült fel. Mégis, ez előbbi, (elsősorban) szülői felügyelet fókuszú ügyek is kifejezetten hasznos szempontokat vetettek fel a felügyelt kapcsolattartás szempontjából is, melyeknek épp ezért önálló alcímet szentelek.

A szülői felügyelet tárgyú perekben az eljáró bíróságok hangsúlyozzák, hogy noha annak bizonyos aspektusai – így például a szülők nevelési alkalmassága, személyiségük bizonyos jegyei-jellemzői, vagy épp a gyermek-szülő közötti kötődés minősége – szakkérdésnek számítanak, melyek megítéléséhez igazságügyi pszichológus (mentális állapotvizsgálat szükségessége esetén pedig elmeorvos-) szakértőt rendelnek, összességében és végső soron a szülői felügyeletről való döntés *jogkérdés*. Ennek során a bíróság a szülők oldalán felmerülő *szubjektív és objektív tényezők*, továbbá a gyermek *rövid- és hosszabb távú érdekei* bonyolult szempontjai között súlyoz, illetve balanszíroz. Ugyanezen (mérlegelés alá vont) szubjektív és objektív tényezők aztán a kapcsolattartással összefüggésben (ti. jár-e ténylegesen a szülőnek ez a jog és milyen formában) ugyancsak jelentőséget kaphatnak, a felügyelt kapcsolattartás elrendelése pedig sajátos módon újabb *állásfoglalás* a gyermek rövid- és hosszú távú érdekei közötti.

²⁵ „A különélő szülővel való közvetlen és személyes kapcsolattartás gyermeki érdekként és jogként való törvényi meghatározása alapján a kapcsolattartásra kötelezett szülő joga csak a gyermek érdekében és a különélő szülő *bizonyított felróható magatartása esetén szűkíthető*. A pár órás, ottalvás nélküli kapcsolattartásra kizárólag a különélő szülő gyermeket *veszélyeztető, a gyermek érdekével ellentétes magatartása* adhat alapot, a *konjunktív törvényi feltételek bármelyikének hiányában a kapcsolattartás felügyelt formája nem rendelhető el.*” Kúria Pfv.20.785/2023/8., Indokolás [15], kiemelések tőlem.

Az említett objektív (pl. megfelelő lakhatás) és szubjektív (pl. nevelési képesség, személyiség) tényezők továbbá olykor kifejezetten, olykor áttételesen, de tulajdonképpen a felügyelt kapcsolattartás lehetséges indokaként általam korábban felállított 12 kategória többségében is megjelennek – mintegy benne foglaltnak. A gyermeki érdekeknek rövidebb, illetve hosszabb távúakra való bontása és azok ütköztetése, illetve az azok közötti mérlegelés, „választás” pedig – véleményem szerint és mint arra már utaltam – a felügyelt kapcsolattartás intézményének egyik lényeges elemét jelenti.²⁶ Hogy csak egy ilyen – a polgári bírósági döntésekben is visszatérő – példát említsek erről a bonyolult „koordinátarendszerről”, a korábban általam (szülői) *befolyásolásnak* nevezett – és lényegében a szülői ellennevelést („elidegenítést”), azaz a gyermeknek a másik szülő ellenében való direkt/indirekt befolyásolását takaró – kategória, olyan szubjektív – és egyúttal felróható – körülmény (magatartás), mely a még oly kiváló objektív tényezőket (pl. stabil egzisztencia, lakhatás) is képes lerontani a szóban forgó szülő oldalán. Továbbá jelentősen csökkenti az esélyeit nemcsak arra, hogy a bíróság őt jogosítsa fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására,²⁷ de akár arra is, hogy szabadon, felügyelet nélkül – elvitel útján – gyakorolhassa a gyermekkel való kapcsolattartáshoz való jogát, tehát mintegy „kétszeresen” is értékelhetik a hátrányára. Így – a polgári bíróságok szerint – *hosszabb távon* nem szolgálja a gyermek érdekét, hogy az ilyen magatartást tanúsító szülőjénél nevelkedjen, még akkor sem, ha esetleg rövidebb-hosszabb ideje ő gondoskodott róla, és ez által aktuálisan (*rövid távon*) az állandósághoz, stabilitáshoz való érdekével megyszembe a tőle való elszakítása. Ugyancsak hosszabb távon azonban az is a gyermek érdeke lehet, hogy ezzel a szülőjével való kapcsolata se szakadjon meg, ezért (elvileg csak) rövid távon²⁸ – ha még így sem hagy fel a másik szülő elleni manipulációval – az ő és egyúttal a gyermeke kapcsolattartáshoz való joga korlátozható, felügyelet alá helyezhető.²⁹ „A

²⁶ Ti. azt fejezi ki, hogy adott ügyben a jogalkalmazó úgy találta, hogy a legfőbb gyermeki érdek (legalábbis) hosszabb távon még mindig inkább az, hogy a gyermek a szülőjével ilyen korlátozott (felügyelt) módon – ám mégis személyesen – találkozhasson, mintsem, hogy esetleg egyáltalán ne, vagy kizárólag pl. telefon, levél útján tartsanak kapcsolatot.

²⁷ „A másodfokú bíróság helytállóan vezette le, hogy a gyermek alapjogának a gondozó szülő általi folyamatos és tudatos ellehetetlenítése olyan körülmény, amely a nevelési alkalmasságát csökkenti. A gyermeki érdek értékelésénél pedig az alapjogát éveken keresztül semmibe vevő szülői magatartás hangsúlyosabban értékelendő, mint a megfelelő ellátás stabil biztosítása.” Kúria Pfv.21.234/2021/9., Indokolás [64].

²⁸ Ez azonban (mint arra már utaltam) sajnálatos módon aztán – a jogintézmény lényegi céljával is szemben menve – olykor évekig is tud tartani.

²⁹ „A két kisebb gyermek vonatkozásában a korlátozott formában foglalt kapcsolattartás legfőbb indoka az az alperesi magatartás, ami a szakértői vélemény alapján is megállapítható: folyamatos, kitartó és változó, egyre bővülő repertoárt mutat a felperes elleni vádaskodásaiban, amely R. utónevű gyermek vonatkozásában célt is ért.” Kúria Pfv.20.575/2024/12., Indokolás [33].

gyermek kiegyensúlyozott fejlődésénél [ugyanis] a hosszú távú érdekét kell figyelembe venni.” (Kúria Pfv. 21.234/2021/9., Indokolás [63])

A fent említett azon szülői befolyásolás (ez esetben) a gondozó szülő részéről, ami tehát ellehetetleníti a találkozásokat, illetve érzelmileg eltávolítja a gyermeket annak különélő szülőjétől, jogi értelemben a gyermek különélő szülővel való kapcsolattartáshoz való jogát (is) „támadja”. Ezért azok a bírósági döntések, amelyek mintegy erre „válaszul” úgy rendeznek, illetve változtatják meg a szülői felügyeletet, hogy annak gyakorlására a(z addigi) különélő szülőt jogosítják fel, bizonyos aspektusukban felfoghatók úgy is, mint amelyek „előrébb helyezik” a különélő szülővel való kapcsolattartás alapjogát, és a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása útján látják inkább biztosítva a *gyermek testi-lelki biztonságát*, hosszabb távú kiegyensúlyozott érzelmi fejlődését, és nem a megszokott – számára ugyan az addigi állandóságot, stabilitást jelentő – élettér, élethelyzet fenntartásában.³⁰

3. A felügyelt kapcsolattartás helyszíne – a kapcsolattartás helyszínének korlátozása

A felügyelt kapcsolattartás helyszínét – igaz nem polgári jogi, hanem gyermekvédelmi, de – jogszabály rögzíti, miszerint az kizárólag a *család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyelete*, esetleg más, hasonló szolgáltatást nyújtó által biztosított helyszín lehet.³¹ Bármilyen egyéb helyszín, amelyet a kontroll, a biztonság céljával igyekszik is kijelölni a bíróság, amellet, hogy komoly, a kapcsolattartást, illetve az elvitel szabadon gyakorolt jogát érintő korlát, jogi értelemben azonban az ilyen alkalom ettől még nem minősül felügyelt kapcsolattartásnak.

Korábban már említettem, hogy a bíróság – a gyermek érdekében – szabadon dönt a kapcsolattartás formájáról, ennek során nincs kötve a felek (kereseti) kérelmeihez, csupán a jogszabályokhoz. A felügyelt

³⁰ „Az adott ügyben a szülői felügyelet gyakorlása szempontjából a gyermek két érdeke: nevelésének, gondozásának stabil biztosítása és a különélő szülővel való kapcsolattartása ütközik. [...] Nem vitatható, hogy a gyermek az alperes háztartásában megfelelően nevelkedik. A személyiségfejlődésének azonban csak egy fontos része az iskolai teljesítménye, a megfelelő fizikai ellátása. A gyermek gondozásának folyamatos és jó színvonalú biztosítása, a tanulmányi eredmények, az iskolai szocializáció még nem garantálják a gyermek harmonikus személyiségfejlődését, ahhoz kiegyensúlyozott érzelmi élet is szükséges.” Kúria Pfv.21.234/2021/9., Indokolás [21] és [62].

³¹ A Gyer. 27. § (4b) bekezdése szerint: „A felügyelt kapcsolattartás esetén a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult találkozására a – szakmai programja alapján kapcsolattartási ügyeletet biztosító – család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyeletén vagy más, kapcsolattartással összefüggő tevékenységet nyújtó szolgáltató által biztosított helyszínen (a továbbiakban együtt: a felügyelt kapcsolattartás helyszíne) [...]”

kapcsolattartás mint korlátozás esetén ez azt jelenti, hogy az elrendelhetőségének egyrészt korlátja – a jogszabályok által megkívánt és már említett – felróhatóság (illetve valamely egyéb ok/kivételes élethelyzet) mint *többlettényállási elem*,³² másrészt pedig nyilvánvalóan annak „jogszabályi definíciója” is, vagyis kizárólag a *kapcsolattartási ügyeleten* (akár szakember jelenlétében, akár a nélkül) elrendelt kapcsolattartás minősül felügyeltnek.

Ettől függetlenül a mintában két döntés is érintette a kapcsolattartás egyéb helyszíneit illető bírósági diszkréció határait. Mindkét esetben első fokon a felügyelt körülmények közül – tehát a kapcsolattartási ügyeletről – „indult” a kapcsolattartásra jogosult szülő. Ezt azonban a másodfokú fórumok – felróhatóság hiányában(!) – túlzónak, indokolatlannak találták és helyette úgy engedélyezték az *elviteles* kapcsolattartást, illetve voltaképpen a „meglátogatást”, hogy annak *helyszínét* kijelölték, azaz bizonyos fokú kontrollt fenntartottak. Az egyik esetben kizárólag játszóházakra szűkítették a lehetséges helyszíneket, a másik esetben pedig a kapcsolattartó szülő édesanyjának (az apai nagyszülőnek) a lakóhelyére szabályozták az alkalmakat.

Mint azt fentebb kiemeltem, alapvetően a felügyelt kapcsolattartásra tekintünk úgy, mint amikor a kapcsolattartás helyszíne kötött, míg az elviteles kapcsolattartás (az ottalvás, a rövid időtartamú külföldre vitel lehetőségével) a jogalkotó értelmezésében is a legszabadabb, legteljesebb kapcsolattartási mód. Ez utóbbi lehetővé teszi a minél gazdagabb, személyesebb, teljesebb együttlétet, időtöltést a gyermek és a különélő szülő között, akinek nyilvánvalóan sokkal kevesebb ilyen részvételre van már csak lehetősége a gyermeke életében. Mindez felveti azt az izgalmas kérdést, mennyire szoríthatja (egyébként) keretek közé – mennyire korlátozhatja – a bíróság *az elvitel (illetve a meglátogatás) jogát* annak helyszíne kijelölésével, lényegében megőrizve bizonyos fokú „felügyeletet” (kontrollt) ekként.³³

Az egyik ilyen esetben, a nagyszülői lakóhely előírásával a másodfokú bíróság döntése kiállta a Kúria próbáját is (Kúria Pfv.20.379/2021/4.), az említett játszóházas rendszer azonban elbukott a legfőbb bírói fórum előtt (Kúria Pfv.21.152/2020/7.). Az előbbi esetben a kapcsolattartásra jogosult szülőnél lényegében az objektív körülmények (a stabil lakhatás) hiányoztak az elvitelhez, ezért a Kúria – a gyermek érdekében – a

³² Az intézményi ellenőrzött formában történő kapcsolattartásra, tehát csak a gyermek érdekét veszélyeztető, a gyermek érdekével ellentétes magatartások adhatnak alapot, ezt lényegében mindegyik, a mintában szereplő döntés kiemeli.

³³ Noha mindez bizonyos értelemben túlnyúlik a szűken vett felügyelt kapcsolattartási témán, de mint egyfajta (további) korlátozás, továbbá az elhatárolási és fogalmi kérdések szempontjából mégsem mellékes.

nagyszülői ingatlan előírását aggálytalannak találta, paradox módon ugyanis e *korlátozás* árán a sokkal szabadabb, elviteles kapcsolattartási mód mégis lehetővé vált, miközben az a gyermek testi-lelki biztonságát is garantálni látszott.³⁴

A játszóház kijelölését azonban a Kúria túlzónak, jogszabályellenesnek találta: „A kapcsolattartás helyszínének mindenki számára nyitva álló, nyilvános térben való kijelölése sérti a kapcsolattartási alapjogot, a szülő-gyermek kapcsolat bensőséges és személyes jellegének törvényi meghatározását. Nincs anyagi jogi lehetőség »köztes megoldás« alkalmazására: a bírói mérlegelés eredménye nem terjedhet ki a helyszín kijelölésére, a bíróság nem írhatja elő, hogy a jogosult a kapcsolattartást hol és milyen programmal gyakorolja. Az ilyen szabályozás indokolatlan beavatkozás a szülő-gyermek viszonyba és a korlátozást önmagában nem alapozza meg, hogy a per alatt a kapcsolattartásnak ez a módja működött.” (Kúria Pfv.21.152/2020/7., Indokolás [48].)

Mindezek alapján az látszik, hogy alapvetően nincs mód „vegyes rendszerekre” („köztes megoldásokra”), értve ez alatt a felügyelet alá helyezés mellőzését kompenzálандó, az elvitellel gyakorolt kapcsolattartás jogának, illetve az elvitelnek/meglátogatásnak valamely, a helyszínre szóló korlátozását. A bíróságnak el kell döntenie, hogy fennáll-e olyan többlettényállási elem, amely lehetővé, illetve indokoltá teszi a személyes kapcsolattartás felügyelt típusú korlátozását (ti. a kapcsolattartási ügyeletre szabályozva azt). Ellenkező esetben nem vonhatja el a szabad elvitelt, azaz nem „spekulálhat” úgy, hogy a helyszín kijelölésével az elvitel jogát további kontrollált keretek közé szorítja, illetve szűkebbre szabja.³⁵

³⁴ „A kapcsolattartás helyszínéként a nagyszülői ingatlan kijelölése pedig éppen a gyermek érdekében áll: az alperes aktuális lakóhelye helyett a gyermek részére biztosítja azt az állandóságot és stabilitást, ami a biztonságérzetéhez az aggálytalan szakvélemény szerint is szükséges.” Kúria Pfv.20.379/2021/4., Indokolás [36]. A felügyelt kapcsolattartás intézménye felől nézve e helyzetre, felmerülhet a kérdés, hogy ugyan a stabil lakhatás hiánya felróhatósági alapon kevésbé áll meg (bár nem kizárt), de lehetett volna(-e) ez a szituáció akár olyan egyéb ok (kivételes élethelyzet), ami miatt a kapcsolatügyeleten tartható lett volna a család, szakember felügyelete nélkül természetesen. Alighanem „arányossági” megfontolások érződnek már első „ránézésre” is, mindenesetre nehéz tisztán látni, és dogmatikailag több kérdést is felvet ez a bírói rendelkezés, akár az elvitel szabad joga felől nézve, de akár a másik hivatkozott döntéssel való összevetésben is.

³⁵ Ellenkező esetben a személyes kapcsolattartás lehetőségének engedélyezhetőségét kell esetleg át-, illetve újragondolni.

4. A szakember által felügyelt kapcsolattartás – a kapcsolattartás bizonyos személyek jelenlétéhez kötése

A kapcsolattartás helyszínéről utóbb írtakhoz nagyon hasonló okból bukott el a másodfokú bíróság előtt az a kapcsolattartási rend is, amely ugyan (kezdetől) biztosította a (pszichés betegsége miatt olykor kiszámíthatatlanul, agresszíven reagáló, labilis) szülő (édesanya) számára a folyamatos és időszakos (elviteles) kapcsolattartást a gyermekeivel, de mindenkor a gondozó szülő (édesapa) egyidejű jelenlétével. Itt is érdemes kiemelni, hogy jogszabályi definíciója szerint kizárólag a *szakember felügyelte* (kivételesen, szakmai javaslatra, a szakember felügyelete nélkül engedélyezett) és mindkét esetben a kapcsolattartási ügyleti helyszínen megvalósuló kapcsolattartás minősülhet felügyeltnek.³⁶

A szóban forgó esetben szintén valami olyasmi tapasztalható, hogy a bíróság nem tudja indokolni vagy nem tartja indokoltnak elrendelni a felügyelt kapcsolattartást egy egyébként aligha felróható körülmény („egyéb ok”), az édesanya mentális betegsége okán. Ezt korábban a „szülői kompetenciák” átfogó kategóriával illetem. Helyette megengedte az elvitelt, azonban kizárólag a gondozó szülő – amolyan „biztonságot adó” – „felügyelete” alatt. A Fővárosi Törvényszék szerint azonban „az elsőfokú bíróság némileg okszerűtlenül jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolattartások alkalmával mindenképpen szükséges az édesapa jelenléte. A másodfokú bíróság meglátása szerint az elsőfokú peradatokból, a gyermekek előadásából nem lehet azt a következtetést levonni, hogy a gyermekeknek csak az ad biztonságot, ha [az édesapa] is jelen van az édesanyával való találkozásoknál. [...] Méltányolható az I. r. alperes [édesanya]³⁷ azon álláspontja, hogy ezt nagyban megnehezíti számára a II. r. alperes [édesapa] jelenléte, főként, hogy olyan szülőpárról van szó, akiknek a kapcsolata eléggé megromlott.” (Fővárosi Törvényszék Pf.634.738/2024/5., Indokolás [75]–[73].)

Noha ez a döntés nem járta meg a Kúriát, hasonló megfontolás érhető benne tetten, mint a játszóház esetén: nem rontható le a kapcsolattartó szülő és gyermeke(i) közötti szabad kapcsolattartás, e dedikált közös idő

³⁶ A Gyer. 27. § (4b) bekezdése szerint: „A felügyelt kapcsolattartás esetén a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult találkozására [...] a kapcsolattartást felügyelő szakember jelenlétében és tanácsadása mellett kerül sor. A felügyelt kapcsolattartás eredményeként – a felügyelt kapcsolattartást biztosító szolgáltató javaslatára – a felügyelt kapcsolattartás helyszínén megvalósulhat a szakember jelenléte nélküli találkozás a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult között, kivéve, ha ezt a lehetőséget a kapcsolattartásra vonatkozó döntés kizárta.”

³⁷ A pert a gyámhivatal indította, miután ideiglenes hatállyal az apánál helyezte el a gyermekeket, továbbá szintén a gyámhivatal felügyelt módon kérte rendezni a kapcsolattartást.

– illetve az ezzel kapcsolatos autonómia – oly módon sem, hogy a gyermekek érdekére való hivatkozással – amolyan „vegyes” megoldásként – a gondozó szülő „felügyelete” (kontrollja) alá helyezzük a találkozásokat.³⁸

5. A felügyelt kapcsolattartás időtartama – a határozatlan időre elrendelt felügyelet

Az időtartamnak az egyes felügyelt alkalmak *átlagos hosszán*, illetve *rendszerességén* túl³⁹ van egy másik fontos dimenziója is, miszerint átlagosan *mennyi időt töltenek* az érintett családok (gyerekek) a felügyelt kapcsolattartási formában.⁴⁰ A kapcsolattartások szabályozásánál ez az előírányzott időtartam leginkább a fokozatosság elvével összefüggésben merül fel, különösen a felügyelt indulásnál. Az eljáró bíróságok gyakran bizonyos alkalomszámhoz, vagy dátum szerint meghatározott „szakaszokhoz” kötik a továbblépést, melyre a megfelelő alcímben még részben visszatérek. A Kúria bizonyos precedensértékű határozataiból kitűnik azonban az, hogy vannak olyan helyzetek, amikor jogszerű lehet, ha nem a bíróság nem határoz meg véghatáridőt – hiszen nem minden döntés tartalmazza előre, meddig kell a felügyelt helyzetnek tartania. Máskor viszont a *határozatlan időre elrendelt felügyelt kapcsolattartás jogszerűtlen is lehet.* „[A]z ellenőrzött⁴¹ kapcsolattartás véghatáridő nélküli elrendelése a gyermekek érdekét súlyosan sérti, az a kapcsolattartás gyermeki jogával – *kivételes és speciális körülményekre alapított többlettényállás hiányában* – nem egyeztethető össze” (Kúria

³⁸ Még mindig ugyanebből a döntésből idézve: „A II. r. alperes sem a fellebbezési ellenkérelmében, sem a másodfokú tárgyaláson tett személyes nyilatkozatában nem adott elő olyasmit, amiből arra lehetne következtetni, hogy az I. r. alperes a kapcsolattartások során a gyermekeket veszélyeztette volna, állapota okán ad hoc beavatkozásra lett volna szükség stb. A másodfokú bíróság megérti, hogy az édesapa aggódik a gyermekekért, de önmagában az, hogy az édesanyának megrendült a mentális egészsége, nem teszi indokolttá, hogy a jelen család esetében olyan korlátozással kerüljön sor a kapcsolattartásra, mint amit az elsőfokú bíróság ítélete jelent. Az I. r. alperes szedi a gyógyszereit, jelenleg kompenzált állapotban van, ezt a II. r. alperes nem cáfolta. Valójában leginkább az I. r. alperes viselkedését, szóbeli megnyilvánulásait nehezményezi. Azonban bármilyen személyiségű is az I. r. alperes, bármilyenek is a nevelési módszerei, ő a gyermekek édesanyja. [A gyermekei] és ő szeretik egymást, szükségük van a rendszeresen megvalósuló, kiegyensúlyozott kapcsolatot, érdemi időtöltést lehetővé tévő kapcsolattartásra. [...]”. Fővárosi Törvényszék Pf.634.738/2024/5., Indokolás [74]–[75]. Külön érdekes azonban az érvelés folytatása: „[A] [g]yermek[ek] vannak már olyan életkorban, hogy ha a kapcsolattartások során bármilyen veszélyt érzékelnek, tudnak segítséget kérni.” (Fővárosi Törvényszék Pf.634.738/2024/5., Indokolás [77]). Utóbbi ugyanis kissé olyan, mintha az édesapa helyett ezek után az idősebb gyermekekre bízna a bíróság a kapcsolattartási alkalmak alakulását, biztonságát („felügyeletét”).

³⁹ Ezekre az előzménykutatás mintájának feldolgozásakor külön is kitértem, a felsoroltak ti. a közigazgatási jogesetfeldolgozásnak a szempontjai voltak.

⁴⁰ Erről talán a kapcsolattartási ügyeletek körében végzett empirikus kutatás lenne képes adatokkal szolgálni.

⁴¹ Értsd: felügyelt.

Pfv.20.080/2022/7., Indokolás [41], kiemelés tőlem).⁴² Mindebből az következik, mintha a felügyelt kapcsolattartás jogszerűsége megítéléséhez újabb mérlegelendő szempont lenne az, hogy szükséges-e előre meghatározni – akár a fokozatosság segítségével – annak véghatáridejét, vagy sem. Utalni kell-e arra, hogy bizonyos „kivételes és speciális” többlétevényállások esetén ez eleve nem is lehetséges. Az azonban külön kérdés, hogy ez mégis mitől függ és mi tartozhat az utóbbiak körébe, illetve hogy függ-e ez esetleg attól, hogy a felügyeletet felróhatósági vagy más alapon rendelték-e el.⁴³

Miközben tulajdonképpen a jogintézmény átmeneti jellegével is ez áll összhangban és jogkorlátozási szempontból is érthető, hogy a jogalkalmazó miért is tekint garanciális jelleggel a véghatáridőre, illetve a fokozatosságra, mégis sok kérdés merül fel ezzel kapcsolatban, akár csak az életszerűség oldaláról nézve is. Végző soron ugyanis nem önmagában egy darab papír (határozat/döntés), hanem egy végrehajtható és működőképes kapcsolattartási rend – és ennek érdekében elkötelezett, egymással együttműködő felek – lennének a cél.

6. Felügyelt kapcsolattartás mellett az elvitel lehetősége

A bírósági „kísérletező rugalmasság” (elsőre) legbizarrabb példája – legalábbis e mintában – az volt, amikor az eljáró bíróság *egymás mellett (egyidejűleg) rendelte el a felügyelt és az elvitel jogával gyakorolt kapcsolattartást* és ezt a Kúria is megfelelőnek ítélte. „A jogvitában [...] a jogerős ítélet az ítélkezési gyakorlatban igen ritkán alkalmazottan a kapcsolattartást speciális módon rendezte. A felügyelt kapcsolattartás mellett feljogosította az alperest az elvitelre is, *azaz az alperes magatartását nem minősítette felróhatónak*. A speciális rendezést az indokolta, hogy a szülő-gyermek viszony helyreállítása részben biztonságos környezetben történjen, ugyanakkor az elvitel időtartama alatt az alperesnek lehetősége legyen a gyermekeivel a bizalmi kapcsolat (a korábbi szeretetteljes viszony) helyreállítására.” (Kúria Pfv.20.877/2024/7., Indokolás [101], kiemelés tőlem.)⁴⁴

⁴² Vö. továbbá: „Az eljárt bíróságok a korlátozást záró időpont meghatározása nélkül rendelték el. A korlátozás meghatározott időtartamhoz kötése – amennyiben az a gyermek érdekét nem sérti – az alapjog érvényesülését biztosítja” Kúria Pfv.21.152/2020/7., Indokolás [49].

⁴³ E felvetett kérdéskör azonban nyilvánvalóan a jelen dolgozat keretein kívüli, hosszabb utánjárást igényel.

⁴⁴ Megjegyzem, az elvitel itt is korlátos volt, de a Kúria nem kifogásolta, ti. alperes a gyermekeket – felügyelet nélkül, de – kizárólag a település közigazgatási határán belül, közterületre vagy nyilvános helyre vihette magával.

Ez a döntés is azt erősíti, amit a hivatkozott ügyek a véghatáridő kapcsán is érintettek és amit a kapcsolattartás helyszínének előírásáról idézett „pozitív” (elfogadott) példa is sejtet, hogy egyfelől mégiscsak vannak (lehetnek) „vegyes rendszerek”, illetve – és ez talán a legfontosabb kérdés, ami azonban még további kutatást, feltárást igényel. Másfelől pedig a kapcsolattartás szabályozása alakulásában, annak rugalmasságában, illetve az ún. vegyes rendszerek megengedhetőségét tekintve, *különbség lehet aközött, hogy a felügyelet felrőhatósági alapon vagy egyéb élethelyzet okán tűnik indokoltnak.*

7. A korábbi felügyelt kapcsolattartás tapasztalatainak figyelembevétele – a fokozatosság elve és az időmúlás

Az alcím a dolgozat mellékletét képező táblázat utolsó két oszlopára utal. Így egyfelől arra a – különösen a bírósági joggyakorlattal szemben támasztott és már ecsetelt – elvárásra, hogy lehetőleg a *fokozatosság* elvére figyelemmel már előre szakaszosan szabályozza a bíróság a kapcsolattartást. Különösen a felügyelt helyzetek esetén a fokozatosság garanciális jelentőségű, és a kapcsolattartás megváltoztatása iránti perindítás nehézségeire is figyelemmel talán még inkább indokoltnak tűnhet. Arra nézve azonban, mennyire tarthatók utóbb az ilyen hosszabb távra előre rendezett döntések, mennyire végrehajtható a sokszor évekre előre szabályozott fokozatosság, nem sok információ áll rendelkezésre, és nincs olyan illúzió sem, hogy legyen. Mindenesetre a fokozatosság kívánalma a legtöbb vizsgált polgári döntésben is megjelenik, sokszor már első fokon is, illetve némely döntésből az is kiolvasható, hogy akár az *elviteles kapcsolattartás bizonyos szakaszolásával a felügyelet eleve mellőzhetővé is tehető.*⁴⁵

Másfelől a táblázat másik említett oszlopa – *a korábban már elrendelt felügyelt kapcsolattartás tapasztalatai* – arra kíván utalni, hogy amennyiben az eljárás során, akár a gyámhivatal, akár az elsőfokú bíróság ítélettel, vagy akár *ideiglenes intézkedéssel* felügyelt kapcsolattartást rendelt el, és annak tapasztalatai az eljárás későbbi szakaszában már rendelkezésre állnak (pl. kapcsolatügyeleti jelentések, naplók, gyámhivatali határozatok formájában), az eljáró fórum azt mennyiben igyekezett figyelembe venni a döntésénél. Úgy tűnik, több ügyben ennek az értékelésnek lett aztán az az eredménye, hogy a

⁴⁵ „Önmagában a kapcsolattartás hiánya, a felek rossz viszonya a felügyelt kapcsolattartás elrendelését nem indokolja, ugyanis a fokozatosság differenciált alkalmazásával az elviteles kapcsolattartás esetében is biztosítható a gyermek minden irányú érdekének érvényesülése.” Kúria Pfv. 20.705/2020/10., Indokolás [40].

döntéshozó – ugyancsak a fokozatosság jegyében – indokoltnak tartotta a továbblépést, az enyhébb szabályozást, vagy – sajnálatos módon – épp azt rögzítette, hogy a felügyelt szabályozás nem működik, kudarcos és attól a továbbiakban sem várható előrelépés. (Az már újabb külön kérdés, hogy utóbbi esetben milyen további jogi, illetve egyéb út, eszköz marad).⁴⁶

Véleményem szerint ezekben a ügyekben szerencsés, hogy volt jogorvoslat (bármilyen okból is) és hogy „elhúzódott” az eljárás. Ahogy a bíróságok által ideiglenes intézkedés keretében elrendelt felügyelt kapcsolattartások is jó lehetőséget jelentenek, mert ezeknek köszönhetően így még a bírósági eljárás valamely szintjén mód lehet a visszacsatolásra, továbbá a jogintézmény átmeneti jellegének is ez felelne meg. Az azonban már sokkal szomorúbb, hogy ez a visszacsatolás (rövid határidőkkel) – és különösen a bírósági út esetén – nincs valamiképpen kifejezetten is beépítve a folyamatba (ti. minden ügyben), és csak a meglévő – részben más célú, jellegű – jogi eszközök, jogintézmények együttalkalmazásán, illetve a körülmények „szerencsés együttállásán” múlik, hogy rendelkezésre állnak-e, illetve levonhatók-e még a peres eljárásban a felügyelet tapasztalatai. Egyúttal pedig „öröm az örömben”, hiszen ezt is jellemzően az a nem épp gyermek- (sem pedig általában ügyfél-/peres fél) barát körülmény teszi lehetővé, hogy bírósági eljárásaink (a gyámhivataliak pedig nem különben) továbbra is szörnyen elhúzódnak.

V. Záró gondolatok

Nehéz általános következtetéseket levonni a polgári joggyakorlat e szűk mintája alapján – ahol látszott ilyesmi, ott ezt igyekeztem megtenni –, de talán épp ez a „sokféleség”, különböző felmerülő egyedi szempont

⁴⁶ „A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban azt vizsgálta, hogy a felügyelt kapcsolattartás 2022 szeptemberi elrendelése óta milyen változások következtek be, az milyen hatással járt a kiskorú gyermek fejlődésére. E körben mérlegelte a gyermek 2023. március 14-én személyes vizsgálata alapján készült szakértői véleményt, a kijelölt gyermekvédelmi központ 2024 márciusában adott tájékoztatását, amelyek szerint az alperes és a gyermek közötti kötődés kialakult, a gyermek örömmel találkozik édesapjával. Mindezekre tekintettel jutott arra a következtetésre, hogy a jogszerű és indokolt átmeneti szigorítást követően a kapcsolattartás fokozatos kibővítésének feltételei teljesültek. A másodfokú bíróság úgy ítélte, hogy az elsőfokú ítéletet követően megváltozott körülményekre figyelemmel fennáll az indok arra, hogy a fokozatosság mellett visszaálljon az alperes és gyermek közötti felügyelet nélküli kapcsolattartás, ezért rendelkezett annak jövőbeli fokozatos megszüntetéséről.” Kúria Pfv.20.791/2024/6., Indokolás [19]. A Kúria esetében a felülvizsgálati eljárás jellegénél fogva az „időmúlás” közben történtek figyelembe vételére már nincs mód, hiszen sem a régi, sem a jelenlegi polgári perrendtartás nem teszi lehetővé a felülvizsgálati eljárásban az újabb bizonyításfelvételt, így akár a körülmények időközbeni alakulásának vizsgálatát, illetve az eljárás célja sem ez. Vö. régi Pp. 275. § (1) bek.; Pp. 422. §.

ennek a kutatásnak, illetve mintának a gyümölcse: ráirányította a figyelmet megannyi „apróbb” aspektusra, kérdésre a felügyelt kapcsolattartást, és különösen az elvitel jogával gyakorolt kapcsolattartáshoz való jog, illetve az elvitel jogának bizonyos típusú további korlátozási lehetőségeit, avagy azok kizártságát illetően. Mivel a feldolgozott minta ennyire kisszámú volt, egy-egy határozatból – még ha precedensértékű is – kevéssé vonhatók le általános kijelentések, határozott következtetések, de épp az egyedi esetek tartalomgazdagsága tette érdekessé és ezzel együtt – reményeim szerint – hasznossá is a polgári joggyakorlat körében folytatott jelen vizsgálódásomat, mely azonban ekként leginkább további kérdések előtt nyitotta meg az utat.

A felügyeletnek az egyes ügyekben azonosított indokai táblázati megjelölésekor (azonosításukkor és feltüntetésükkor) – mint arra utaltam – a korábban felállított kategóriarendszert alkalmaztam, melyről itt csak annyit jegyeznek meg – ezzel mégiscsak némi kontinuitást képezve, illetve engedve a két írás között –, hogy az a jelen mintát tekintve is működőképesnek bizonyult. A korábbi kategóriák mentén minden polgári ügyben sikerült azonosítani, illetve leírni a felügyelet indokait, újabb kategória szüksége pedig (egyelőre) nem vetődött fel, viszont az alábontásuk és bizonyos további aspektusaik feltárása, finomításuk és pontosításuk – különösen a felróhatóság kérdéskörében – elgondolkodtató lehet a jövőre nézve.

Összességében pedig talán elmondható – és ez ismét csak a közigazgatási bírósági, illetve gyámhivatali joggyakorlat, illetve az azt vizsgáló kvázi előzménytanulmányommal összehasonlítva a legszembetűnőbb –, hogy a polgári perbíróságok mintha sokkal rugalmasabban, „szabadabban” kezelnék a szabályozási autonómiájukat annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló jogintézmények adta lehetőségeket a leginkább az adott helyzetre szabják. Ezzel együtt azonban a felróhatóság követelményét a felügyelet elrendelhetősége körében rendkívül szigorúan veszik, noha azt is „áttörték” az egyéb, kivételes élethelyzetek elismerésével. Utóbbiak (dogmatikai) helye azonban mintha egyelőre még nem lenne tiszta: ti., hogy inkább a felügyelt térfélre tartoznak-e, vagy az elvitel szabadon gyakorolt jogának bizonyos (mégis) megengedett kontrollja elismertetését igénylik, továbbá hol húzódnak ezek a határok és mely körben, módon – illetve mitől függ, hogy – megengedettek az ún. vegyes rendszerek.

Végző soron „[u]gyanakkor a Kúria nyomatékka hangsúlyozza: a kapcsolattartás megvalósulása nem a bíróság felelőssége, a feleknek úgy

a perben, mint a kapcsolattartás gyakorlásakor jóhiszeműen, együttműködve és a gyermek érdekeit szem előtt tartva kell eljárniuk.”⁴⁷

⁴⁷ Kúria Pfv.20.705/2020/10., Indokolás [46].

A felügyelt kapcsolattartás és a kapcsolódó szempontok a vizsgált polgári jogi bírósági esetmintában

	Per tárgya	Rendőrségi eljárás	Büntetőeljárás	Gyámhatósági intézkedés	Ideiglenes intézkedés ¹	I. fok	II. fok	Kúria	A korábbi felügyelt kapcsolattartás tapasztalatai ²	A fokozatosság követelménye ³	
		Eredménye	Eredménye	Felügyelt kapcsolattartás	Felügyelet oka	Felügyelet oka	Felügyelet célja				Felügyelet célja
			Megelőző távoltartás volt-e	Felügyelet oka	Felügyelet célja	Felügyelet célja	Felügyelet célja				Felügyelet célja
2020											
1.	Kúria Pfv.20.502/2020/12.	szülői felügyelet megváltoztatása, kapcsolattartás	kiskorú veszélyeztetése (szexuális jellegű abúzus gyanúja)	garázdaság, könnyű testi sértés, magánlaksértés	védelembé vétel, kapcsolattartás végrehajtása	IGEN	felügyelt	elvitel	fenntartottan elvitelt	IGEN	IGEN
			eljárás megszüntetés	eljárás megszüntetés	-	• konfliktus • ellenállás-elutasítás	-	-			
			-	-	-	kapcsolat helyreállítása	kapcsolat helyreállítása	-			
2.	Kúria Pfv.20.705/2020/10.	szülői felügyelet gyakorlásának rendezése	bántalmazás	rágalmazás	védelembé vételi eljárás (megszüntetve), kapcsolattartás végrehajtása	-	meglátogatás (gyermek 3 éves koráig), majd elvitel	felügyelt (6 hó), majd elvitel	új eljárás (túlzó a felügyelt)	IGEN	IGEN
			-	-	-	-	kapcsolat hiánya	kapcsolat felépítése			
3.	Kúria Pfv.21.152/2020/7.	kapcsolattartás megváltoztatása	védőkezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére elkövetett könnyű testi sértés büntette	-	védelembé vételi eljárás	<i>nem felügyelt, de játszóházban jelölte meg a helyszínt</i>	felügyelt	„meglátogatás” (játsszóház)	részben hatályon kívül helyezve (játsszóház mellőzve)	IGEN	-

¹ „Igen”, ha ideiglenes intézkedéssel az eljárás során bármikor felügyelt kapcsolattartás lett előírva (tehát önmagában az nem, hogy volt ideiglenes intézkedés); „-”, amennyiben nem, vagy nincs adat. (Az oszlop tehát kizárólag a felügyelt kapcsolattartásra vonatkozó ideiglenes intézkedések feltüntetésére szolgál.)

² „Igen”, ha a bármely fórum előtt, illetve fokon (akár gyámhivatal által, akár ideiglenes intézkedéssel, akár első fokon) elrendelt felügyelt kapcsolattartás tapasztalatai a döntéshozatal során később figyelembe lettek-e véve; „-”, ha nem, vagy nincs adat.

³ „Igen”, ha bármely fórum szabályozásában megjelent az ügyben a fokozatosság követelménye; „-”, ha nem, vagy nincs adat.

			eljárás megszüntetés	IGEN			<ul style="list-style-type: none"> erőszak, szülői kompetenciák 					
							gyermek biztonsága					
2021												
4.	Kúria Pfv.20.379/2021/4.	kapcsolattartás rendezése	védekezésre vagy akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére elkövetett könnyű testi sértés büntette	zaklatás	védelembé vétel	-	felügyelt	elvitel (nagyszülői ház)	fenntartotta az elvitelt	IGEN	IGEN	
				<i>a döntéshozatal előtt még folyamatban</i>	jogerős		felügyelt kapcsolattartás					<ul style="list-style-type: none"> szülői kompetenciák, jogellenes elvitel
					-		<ul style="list-style-type: none"> egyezség 					gyermek biztonsága
5.	Kúria Pfv.21.234/2021/9.	szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása	-	kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása vétsége	védelembé vételi eljárás, kapcsolattartás végrehajtása	IGEN	felügyelt	/megfordult a szülői felügyelet gyakorlása, a másik szülő esetében nem merült fel a felügyelt kapcsolattartás igénye/	/fenntartotta/	IGEN	-	
				jogerős	felügyelt kapcsolattartás		<ul style="list-style-type: none"> befolyásolás, kapcsolattartással összefüggő problémák 					
				-	<ul style="list-style-type: none"> egyezség 		kapcsolat felépítése					
6.	Érdi Járásbíróság P.20.886/2021/119.	házasság felbontása és járulékai (szülői felügyelet, kapcsolattartás, gyermektartásdíj közös lakás használata)	-	-	védelembé vétel	-	felügyelt (6 hó)	-	-	IGEN	-	
				-	<ul style="list-style-type: none"> szülői kompetenciák 							
				-	kapcsolat helyreállítása							
2022												
7.	Kúria Pfv.20.080/2022/7.	szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, kapcsolattartás szabályozása	-	-	védelembé vétel	IGEN	felügyelt („segített”)	felügyelt („segített”) 8 alkalom, majd elvitel	fenntartotta	IGEN	IGEN	
					felügyelt kapcsolattartás		<ul style="list-style-type: none"> szülői kompetenciák 					
					<ul style="list-style-type: none"> szülői kompetenciák 		kapcsolat helyreállítása					
8.	Kúria Pfv.21.073/2022/5.	szülői felügyelet gyakorlásának rendezése	-	-	-	-	felügyelt	felügyelt („ellenőrzött”) 3 alkalom, szakemberrel, ha	fenntartotta	IGEN	IGEN	
					<ul style="list-style-type: none"> erőszak szülői kompetenciák 							

							gyermek biztonsága	sikeres, szakember nélkül.			
2023											
9.	Kúria Pfv.20.785/2023/8.	szülői felügyelet gyakorlásának rendezése	-	-	védelembé vétel	IGEN (felügyelt évekig, majd „segített”) • befolyásolás, • ellenállás-elutasítás kapcsolat helyreállítása	elvitel	elvitel	fenntartotta	IGEN	IGEN
2024											
10.	Kúria Pfv.20.575/2024/12.	szülői felügyelet megszüntetése	szexuális erőszak bűntette	kiskorú veszélyeztetése, kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása vétsége	nevelésbe vétel	IGEN	felügyelt (átmenetileg), majd elvitel	felügyelt (átmenetileg), majd elvitel • befolyásolás, • ellenállás-elutasítás kapcsolat helyreállítása	fenntartotta	IGEN	IGEN
			eljárás megszüntetés	ítélet							
11.	Kúria Pfv.20.791/2024/6.	kapcsolattartás megváltoztatása	-	-	-	-	felügyelt • befolyásolás gyermek (érzelmi) biztonsága	felügyelt (szakember jelenléte nélkül), majd elvitel	fenntartotta	IGEN	IGEN
12.	Fővárosi Törvényszék Pf.634.738/2024/5.	szülő felügyelet gyakorlásának rendezése	kapcsolati erőszak vétsége, kiskorú veszélyeztetése bűntette, személyi szabadság megsértése bűntette, magánlaksértés vétsége, lopás és egyéb cselekmények		védelembé vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés	-	„felügyelt” (de nem valódi értelemben, a gondozó szülő folyamatos jelenlétével) • szülői kompetenciák, • agresszió gyermek (érzelmi) biztonsága	elvitel	-	IGEN	IGEN
			eljárás megszüntetés	IGEN							

13.	Kúria Pfv.20.877/2024/7.	házasság felbontása	kiskorú veszélyeztetése (szexuális abúzus)	a döntéshozatal előtt még folyamatban	védelembé vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés	-	/A kapcsolattartási rend nem derül ki, de az első fokhoz képest megfordul a szülői felügyelet másodfokon./	felügyelt + elvitel	fenntartotta	IGEN	IGEN
					felügyelt kapcsolattartás			• ellenállás- elutasítás			
					• befolyásolás • kapcsolattartással összefüggő problémák			kapcsolat helyreállítása			
2025											
14.	Kúria Pfv.20.102/2025/4.	kapcsolattartás megváltoztatása	-	nem derül ki, de könnyebb fizikai bántalmazás	-	IGEN	felügyelt	elvitel	fenntartotta	IGEN	IGEN
				eljárás megszüntetés			• visszaélés a kapcsolattartáshoz való joggal, • szülői kompetenciák				
							kapcsolat felépítése				

Felhasznált irodalom

Furniss, Clare: The process of referral to a family contact centre: policies and practices. *Child and Family Law Quarterly* 2000/3.

Hajdu Gábor: A kvantitatív és a kvalitatív társadalomtudományi kutatás módszerei – dióhéjban. *Forum Sententiarum Curiae* 2018/2. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/fsc_tanulmany/2018_2_szam_hajdu.pdf (2026.04.29.)

Mészáros Evelin – Sebők Miklós: A szövegbányászati módszerek alkalmazásának lehetőségei a joggyakorlat-elemzésben. *Forum Sententiarum Curiae* 2018/2. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/fsc_tanulmany/2018_2_szam_meszaros.pdf (2026.04.29.)

Perry, Alison – Rainey, Bernadette: Supervised, supported and indirect contact orders: research findings. *International Journal of Law, Policy and Family* 2007/1. DOI: <https://doi.org/10.1093/lawfam/ebl020>

Reponi Felícia Laura: A gyermekkel valós kapcsolattartás mint jog és kötelezettség – a szülői attitűdök és az önhiba értelmezési lehetőségei kapcsolódó eljárásokban. *Jogelméleti Szemle* 2021/4. DOI: <https://doi.org/10.59558/jesz.2021.4>

Sik Dorka – Nemeshegyi Noémi Napsugár – Szécsi Judit: A válások során fellépő kapcsolati problémák kezelése – a kapcsolattartási ügyeletek helyzete, lehetőségei és korlátai. In: Földvári Mónika – Tomposné Hakkel Tünde: *Riport a családokról. A Család- Ifjúság és Népesedéspolitikai Intézet kutatási eredményei 2015*. Budapest, L'Harmattan, 2016.

Szeder Sarolt: A felügyelt kapcsolattartás intézménye a joggyakorlat tükrében. Gyámhivatali határozatok közigazgatási »felülbírlata« 2020 és 2024 között. *Themis* 2025. december, DOI: <https://doi.org/10.55052/themis.2025.2.206>

Zódi Zsolt: A jogi szövegek mint big data. In: Jakab András – Sebők Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan alkalmazási területek*. Budapest, Osiris 2020.